

OCW helpt de beheerders met de evaluatie van hun voetgangersinfrastructuur

Inleiding

De evolutie van de openbare ruimte naar actieve modi en meer bepaald de voetgangers is al sinds vele jaren een merkbare realiteit in België. Net als de automobilist of de fietser heeft de voetganger een kwaliteitsvolle infrastructuur nodig om zich comfortabel, veilig en autonoom te verplaatsen. Het beheer van de voetgangersruimten is een van de opdrachten van de gemeentelijke en gewestelijke beheerders. Dat beheer vereist een grondige kennis van de verschillende ruimten.

Op initiatief van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft OCW in 2024 een methodologie voor de beoordeling van de staat van de voetgangersinfrastructuren ontwikkeld. Deze methodologie, die uitvoerig wordt beschreven in de OCW Newsletter 15 (Van Damme et al., 2024), is gebaseerd op een objectieve analyse van het net door operators te voet. Ze maakt het mogelijk om veel voor de beheerder nuttige informatie te verzamelen: de staat en het comfort van de verharding, de hellingen, het type materiaal, de conformiteit en de toegankelijkheid van de oversteekplaatsen enz. Deze informatie helpt de beheerder om de prioriteiten voor het onderhoud van zijn voetgangersnet te definiëren en het onderhoudsbudget te bepalen, rekening houdend met de kennis van het type verharding, de betrokken oppervlakten en het type beschadiging.

Om alle beheerders in staat te stellen zelf de staat van hun voetgangersinfrastructuur te beoordelen, heeft OCW in 2026 beslist om deze evaluatiemethodologie te delen in de vorm van een publicatie die voor al onze leden gratis toegankelijk is. OCW biedt ook opleidingen rond dit thema aan en stelt zijn meetapparatuur ter beschikking. We bieden bovendien een persoonlijke begeleiding aan om de beheerders te helpen met het verzamelen en verwerken van de gegevens.

© OCW

Nieuwe publicatie OCW MN 111 (Van Damme et al., 2026)

Dit werk, "Methodologie voor het beoordelen van de staat van voetpaden en voetgangersoversteekplaatsen", presenteert de verschillende stappen die de beheerder moet volgen om zelf de staat te beoordelen van zijn voetpaden en van de andere openbare ruimten waar de voetganger een centrale plaats inneemt (voetgangerszones, openbare pleinen, doorlopende trottoirs enz.).

Deze 'gebruiksaanwijzing' beschrijft welke indicatoren men moet meten en hoe dat moet gebeuren.

Drie soorten indicatoren:

- **De visuele indicator voor beschadiging**, die de algemene staat van het voetpad weergeeft. Deze indicator wordt berekend door middel van een visuele inspectie van het voetgangersnet. Een operator te voet registreert met behulp van een invoerapp de verschillende beschadigingen op het geïnspecteerde voetgangersnet. Afhankelijk van het type en de omvang van de vastgestelde beschadigingen wordt de beheerder geïnformeerd over de vereiste maatregelen voor het onderhoud van zijn voetpaden: routinematig onderhoud, plaatselijke of algemene reparaties van de verharding, of volledige vernieuwing van de infrastructuur.

© OCW

- **De comfortindicator**, die het comfortniveau van het voetpad aangeeft. Hij wordt gemeten met de exclusief door OCW ontwikkeld meetstoel. De operator volgt de voetgangersinfrastructuur met een snelheid van 1 m/s, terwijl de comfortgegevens in reële tijd worden berekend en in kaart gebracht. Er worden ook andere gegevens verzameld, zoals de glooiingen, de hellingen in de lengte, het type verharding, een foto om de 5 m van de verharding enz. Elke belangstellende beheerder kan de meetstoel huren.

© OCW

- **De stroefheidsindicator**: alleen voor verhardingen met een te lage stroefheid (bv. verhardingen van arduin, van gepolijste natuursteen, gezaagde materialen zonder oppervlakteafwerking enz.) schrijft de methodologie stroefheidsmetingen met behulp van specifieke uitrusting voor.

De methodologie voorziet ook in een inventaris van de toegankelijkheid van alle oversteekplaatsen op het geïnspecteerde voetpad.

Nieuwe opleidingsdagen van OCW over de visuele inspectie van de voetgangersinfrastructuur

In het kader van de opleiding in de visuele inspectie voor het beheer van het wegennet, die over verscheidene dagen gespreid is en sinds een aantal jaren door OCW wordt aangeboden, staat sinds december 2025 een dag over de voetgangersinfrastructuur op het programma. Deze opleiding maakt de beheerder en de andere actoren op het terrein vertrouwd met de nieuwe methodologie, die in de ochtend wordt voorgesteld. De namiddag is gewijd aan praktische oefeningen op het terrein en het gebruik van de meetapparatuur. De volgende opleiding zal in het Frans plaatsvinden op 16, 17 en 19 november op de site van OCW in Waver, en in het Nederlands op 23, 24 en 26 november op de site in Sterrebeek: [schrijf je in](#). Naargelang de vraag kunnen deze opleidingen ook op andere momenten van het jaar worden geprogrammeerd.

© OCW

© OCW

Terbeschikkingstelling van de door OCW ontwikkelde uitrustingen

De toepassing van de methodologie impliceert het gebruik van een formulier voor de opmeting van het terrein, en het gebruik van de meetstoel van OCW.

Het formulier voor de terreinopmeting werkt met een mobiele invoerapplicatie: Mergin Maps. Deze gratis app werkt zowel op pc, tablet als smartphone. Elke beheerder die over een van deze apparaten beschikt, kan dus (via Login + Wachtwoord die onder bepaalde voorwaarden door OCW worden verstrekt) zijn voetgangersnet inspecteren om de staat ervan te beoordelen. Tijdens de opleidingen krijgen de deelnemers gedurende 30 dagen toegang zodat ze het formulier kunnen testen door het op hun voetgangersinfrastructuur toe te passen. Een verlenging van de gebruiksperiode is uiteraard onder bepaalde voorwaarden mogelijk.

© OCW

Tot in 2025 was er slechts één **meetstoel** en konden alleen de medewerkers van OCW hem gebruiken. Opdat ook de beheerders deze uitrusting zouden kunnen gebruiken, heeft OCW een tweede meetstoel ontwikkeld, die wordt verhuurd. Sinds 2026 kan elke wegbeheerder deze uitrusting huren (het tarief wordt per kilometer uitgevoerde metingen berekend) en zelf het comfort van zijn voetgangersinfrastructuur meten.

© OCW

OCW geeft personeel van de gemeente Etterbeek uitleg bij de huur van de meetstoel

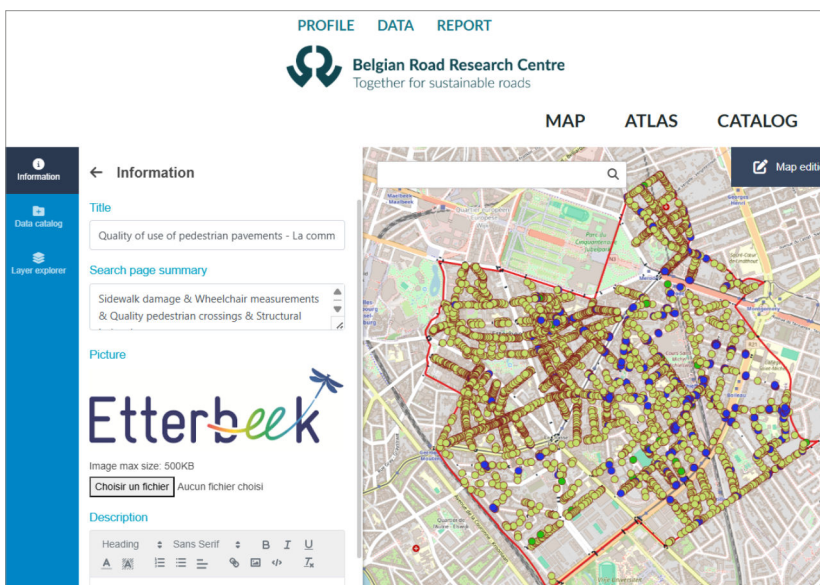
OCW begeleidt de Brusselse gemeenten bij de beoordeling van hun voetgangersinfrastructuur

In 2025 heeft OCW met de steun van Brussel Mobiliteit het volledige gemeentelijke en gewestelijke voetgangersnet van de gemeente Sint-Agatha-Berchem geëvalueerd. De medewerkers van OCW hebben bijna 55 km voetpaden met in totaal 171.000 m² verhardingen voor voetgangers geanalyseerd. Ook 351 oversteekplaatsen werden volledig in kaart gebracht. Een team van 2 tot 4 medewerkers van OCW had in totaal 9 dagen nodig om dit werk uit te voeren. Dit proefproject heeft het mogelijk gemaakt de methodologie te valideren en haar nut en toepasbaarheid op de schaal van een volledig gemeentelijk net aan te tonen.

De verzamelde gegevens hebben de gemeentelijke beheerder een volledige en volstrekt nieuwe diagnose van zijn voetgangersnet opgeleverd. Wat het nut van de gegevens betreft, preciseert de beheerder: “ze zullen voornamelijk worden gebruikt met planningsdoeleinden, met name om de ingrepen in verband met nutsvoorzieningen te coördineren, op projectoproepen te antwoorden en te bepalen welke herinrichtingen in de volgende jaren voorrang moeten krijgen. Ze zullen het ook mogelijk maken om de politieke beslissingen voor de verbetering van het voetgangersnet met solide gegevens te onderbouwen.”

Om de toegankelijkheid, de veiligheid van de voetgangers en de kwaliteit van de Brusselse openbare ruimte te verbeteren, en gelet op de relevantie van de in Sint-Agatha-Berchem verzamelde gegevens, heeft Brussel Mobiliteit beslist de Brusselse gemeenten aan te moedigen om een audit van de staat van hun voetpaden uit te voeren. Deze audit past ook in een streven naar een betere benutting van de openbare middelen. Sinds 2026 begeleidt OCW, met de financiële steun van Brussel Mobiliteit, de gemeenten Etterbeek, Elsene en Jette bij de inventarisering van de staat van hun voetgangersinfrastructuur. De begeleiding omvat de opleiding van het gemeentepersoneel, de terbeschikkingstelling van meetapparatuur, de centralisatie van de verzamelde gegevens en hun doorgifte via het Geoportaal van OCW. In ruil verbinden de gemeenten zich ertoe om de nodige menselijke, technische en financiële middelen in te zetten om zelf de terreinopmetingen uit te voeren en vervolgens de verzamelde gegevens te exploiteren.

In het geval van de gemeente Etterbeek is het interessant om te preciseren dat de visuele inspectie van de voetpaden en oversteekplaatsen werd toevertrouwd aan vrijwilligers die in de gemeente wonen en vooraf door OCW werden opgeleid.

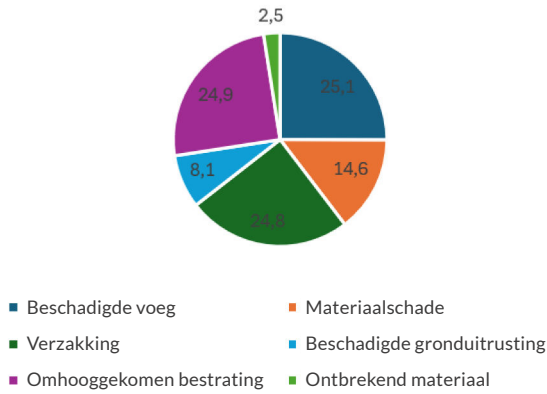

Via het Geoportaal van OCW kan de beheerder de over de gemeente Etterbeek verzamelde gegevens raadplegen. © OCW

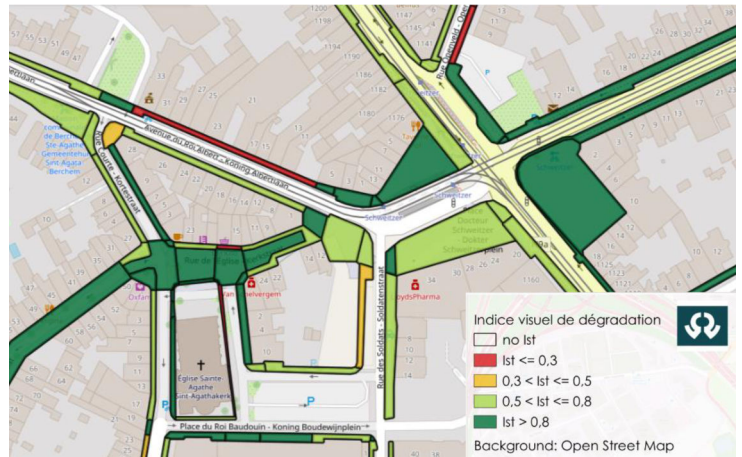
Overzicht van de op de schaal van een gemeentelijk grondgebied verzamelde gegevens

Op het grondgebied van de gemeente Sint-Agatha-Berchem werden ± 3.300 beschadigingen van variabele omvang gegeolokaliseerd, gefotografeerd en gekarakteriseerd. De beheerder beschikt nu over een volledige inventaris, die hij met zijn cartografische tools of rechtstreeks via het Geoportaal van OCW kan raadplegen. Hij kan de getroffen oppervlakten beoordelen volgens het type van de schade of de onderlinge verdeling van de verschillende vormen van schade.

Verdeling (in %) verschillende types schade

Spreiding van de beschadigingen op de schaal van de volledige gemeente Sint-Agatha-Berchem

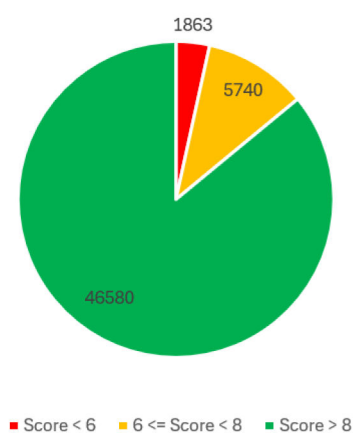
Kaart van de staat van de voetpaden. © OCW

Aan de hand van de indicator voor beschadiging is een kaart van de voetgangersinfrastructuur op de schaal van de gemeente opgesteld. Ze toont de staat van elk voetpad. Deze informatie is zeer nuttig om het type en de prioriteit te bepalen van de ingrepen die de gemeentelijke beheerder moet uitvoeren.

Het comfort van de verhardingen voor de voetgangers werd eveneens gemeten, per sectie voetpad van 5 m. Dankzij deze fijne analyse kan de beheerder de voetpaden identificeren en lokaliseren die de gebruikers onvoldoende comfort bieden en een ingreep vereisen.

De beoordeling van de conformiteit van de oversteekplaatsen heeft het ook mogelijk gemaakt de niet-conforme oversteekplaatsen nauwkeurig te lokaliseren en de aard van de afwijking(en) te kennen.

Totale lengte (in m) per score

Spreiding van het comfort van de voetgangersverhardingen

Lokalisatie van de conforme (groen) en de niet-conforme (rood) oversteekplaatsen. © OCW

Conclusie

Nu de beschikbare budgettaire middelen beperkt zijn, wordt het beheer van de infrastructuur een echte uitdaging voor de gewestelijke en gemeentelijke mandatarissen in België. OCW heeft een specifieke methodologie voor de voetgangersinfrastructuur ontwikkeld die de beheerder over een volledige diagnose van de staat van zijn infrastructuur oplevert. De beheerder kan deze methodologie zelf toepassen. De verzamelde gegevens zullen hem helpen om de prioriteiten voor het onderhoud van zijn voetgangersnet te bepalen en het vereiste budget te preciseren.

Indien u als gewestelijke of gemeentelijke beheerder – of zelfs als particuliere dienstverlener – belangstelling hebt voor deze methodologie en haar toepassing op het terrein, mag u niet aarzelen om contact op te nemen met O. Van Damme.

Auteur

Olivier Van Damme

+32 10 23 65 13

o.vandamme@brrc.be

Referenties

Van Damme, O., Van Geem, C. & Massart, T. (2024). Ontwikkeling van een methode om de staat van voetgangersinfrastructuren te beoordelen. *OCW Newsletter*, (15).

Van Damme, O., Massart, T., Van Geem, C., Pollet, Y., Leveque, N., Van Buylaere, AL & Defrance, S. (2026). *Methodologie voor het beoordelen van de staat van voetpaden en voetgangersoversteekplaatsen* (Meetmethode OCW No. MN 111). Opzoekingscentrum voor de Wegenbouw (OCW).